

правових систем додаються принципи адміністративного права країн-членів ЄС, особливості формування яких обумовлені національними адміністративними традиціями, а також керівні ідеї, положення та принципи, розроблені національними доктринами, та загальні принципи права.

Завдання запровадження у вітчизняній адміністративно-правовій галузі окремих європейських принципів також потребує вивчення основоположних засад праворозуміння, витоків європейської адміністративно-правової доктрини, що відображають особливості (а фактично – закономірності) розвитку адміністративного права за умови становлення демократичної держави, реалізації принципу верховенства (панування) права (англ. – *The Rule of Law Principle*).

Література

1. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Ратифікована Верховною Радою України 10 листопада 1994 року (№ 237/94-ВР) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 46. – Ст. 415.
2. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – 384 с.; Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.; Механізми координації європейської політики: практика країн-членів та країн-претендентів / Н. Гнидюк (ред.), А. Новак-Фар, Я. Гонцяж, І. Родюк. – К.: Міленіум, 2003. – 384 с.; Адміністративна реформа в Україні: шлях до Європейської інтеграції: Зб. наук. пр. – К., 2003. – 322 с. та ін.
3. Mapping European Union Administrative Law // www.abanet.org.

УДК 340.134(477):341.174(4)

М.С. Демидович

ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Одним із найбільш дієвих засобів подолання перешкод на шляху із здійснення адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу вважається забезпечення достатньо розгалуженого та багаторівневого інституційного механізму даного процесу [1, с. 253]. Створення й ефективне функціонування належного інституційного механізму управління адаптацією сприятиме послідовному, систематизованому та відповідальному ставленню до реалізації заходів у даній галузі [2, с. 6]. Впровадження адаптованого до законодавства ЄС законодавства України є найважливішим елементом адаптації і, відповідно, вимагає створення структур для управління вказаним процесом.

Після того як підписана у 1994 році Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їхніми державами-членами (далі – УПС) набрала у 1998 році чинності, в Україні почав створюватися механізм адаптації законодавства [3].

Утворення органів задля здійснення адаптації в Україні зазнавало частих змін. З часом підтверджувалась неспроможність того чи іншого органу

здійснювати діяльність з наближення законодавства до вимог ЄС ефективно. З метою вдосконалення здійснення процесу адаптації створювалися дедалі нові й нові органи. Пошук нових форм організації роботи у сфері адаптації виявлявся не дієвим. Вжиття заходів з адаптації «залишалося на рівні попередніх років» [4]. Важливість адаптації і здобутки даної сфери були підкреслені й у посланні Президента до Верховної Ради, в якій питанням адаптації присвячено окрему тематичну доповідь [5]. Проте проблема ефективної організації поточної роботи центральних органів виконавчої влади у сфері адаптації не була вирішена. Розглянемо окремі приклади.

З метою реалізації УПС на виконання Указу Президента України від 24 лютого 1998 року № 148 «Про забезпечення виконання Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом) і вдосконалення механізму співробітництва з Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом)» [6] у центральних органах державної влади починають створюватися структурні підрозділи з питань співробітництва з Європейським Союзом. Зазначимо, що дана практика з утворення структурних підрозділів при міністерствах і відомствах характерна і для держав, які свого часу були асоційованими членами ЄС. Така практика не виправдала себе і в більшості країн. Після такого підходу до реалізації інституційного механізму адаптації було утворено спеціальний орган на рівні міністерства з питань співробітництва з Європейським Союзом.

Наступним важливим моментом є те, що таке міністерство (в країнах-асоційованих членах ЄС) не мало функцій, характерних для міністерств закордонних справ, і здійснювало діяльність окремо від даного відомства. На нашу думку, Україна прийде до такого механізму, бо лише утворення окремого відомства з питань співробітництва з ЄС дозволить якісно здійснювати політику інтеграції України в ЄС.

Створення потужного центру, що б займався питаннями адаптації в Україні (здійснював науково-експертний, аналітичний, інформаційний та методологічний супровід адаптації законодавства України до надбання ЄС на загальнодержавному рівні), було нагальною потребою. Досвід країн – нових членів ЄС свідчив про необхідність зосередження в одній державній інституції інтелектуальних, інформаційних та матеріально-фінансових ресурсів. Докорінне поліпшення ситуації в Україні й досягнення прогресу на шляху адаптації законодавства України було можливе за умови створення такої установи. З 2003 року в Україні почалося фактичне заснування такого центру.

Так, утворення на базі Центру європейського та порівняльного права, що ліквідовувався, Державного департаменту з питань адаптації законодавства як урядового органу державного управління Постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2004 року [7] сприяло забезпеченню реалізації політики у сфері адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Зазначимо, що, починаючи вже з Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [8] (далі – Концепція), спостерігається власне бачення України стосовно адаптації

і перспектив її втілення. У Концепції зазначається, що в Україні створено організаційну структуру та правову базу для адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Даний документ визначає механізм досягнення Україною відповідності третьому Копенгагенському та Мадридському критеріям набуття членства в Європейському Союзі. Такий механізм забезпечує досягнення необхідного рівня адекватності законодавства України законодавству ЄС, що передбачає власне адаптацію, створення інституцій та інших заходів для ефективного нормопроекування.

Законом України від 18 березня 2004 року про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [9] (далі – Програма) започатковано системний підхід до поступового приведення у відповідність до стандартів ЄС законодавства України. Програма називає інституції, що забезпечують провадження адаптації і в загальній формі перелічує їхні завдання. Так, якісне виконання адаптації в Україні забезпечують: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері адаптації, Координаційна рада.

На сьогоднішній день спостерігається здійснення більш виваженого підходу при утворенні органів із здійснення адаптації. Наприклад, Державний департамент з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу створений у складі Міністерства юстиції України. Проте, як свідчить досвід країн-членів ЄС, важливим є відокремлення функцій координації гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС і міжнародно-правових. Так, «у жодній з держав-кандидатів, які вже стали членами ЄС, у межах одного структурного підрозділу Міністерства юстиції не існувало поєднання функцій координації гармонізації національного права з правом ЄС і міжнародно-правових функцій» [10]. Можливим вбачається віднесення функцій, що не спрямовані на здійснення адаптації законодавства України до законодавства ЄС, до інших структурних підрозділів Міністерства юстиції України.

План дій Україна – ЄС, схвалений 21 лютого 2005 року, став інструментом політики сусідства. Окрім необхідності виконання УПС, даний документ передбачає більш тісне співробітництво між Україною та ЄС. Важливо позначити, що вже відтепер від України очікуються певні успіхи в адаптації національного законодавства не лише до законодавства ЄС, а й до *acquis communautaire*. Тобто з боку ЄС висувуються більш серйозні вимоги до адаптаційного процесу ніж раніше.

Література

1. Кравчук І.В., Парапан М.В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 320 с.
2. Станік С. Оптимізація нормотворчої діяльності як правового засобу утвердження прав і свобод людини // Право України. – 1999. – № 5. – С. 6.
3. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 року: Ратифікована Законом України від 10 листопада 1994 р. № 237/94-ВР // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2003. – № 8.

4. Зеркаль О., Качка Т. Методичні настанови з питань адаптації законодавства України до *acquis communautaire*. – К.: ТОВ «Ніка-Прінт», 2005. – 128 с.
5. Тематична доповідь Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2002 році». – К.: Інформ.-видав. Центр Держкомстату України, 2003. – 478 с.
6. Про забезпечення виконання Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом) і вдосконалення механізму співробітництва з Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом): Указ Президента України від 24 лютого 1998 року № 148 // Урядовий кур'єр. – 1998. – 21 берез.
7. Про утворення Державного департаменту з питань адаптації законодавства: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2004 року № 1742 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 52. – Т. 1. – С. 297. – Ст. 3447.
8. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21 листопада 2002 року № 228-IV // Урядовий кур'єр. – 2002. – № 236.
9. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 року № 1629-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 29. – Ст. 367.
10. Кравчук І. Реформування інституційного механізму адаптації права України до права ЄС // Право України. – 2005. – № 1. – С. 16-20.

УДК 342.951:347.44(477)

Ж.В. Завальна

ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ

Підвищення зацікавленості в результатах управління громадськості, рівня демократизації відносин у суспільстві вимагає відповідної зміни форм управління, які б враховували інтереси суспільства в цілому та окремих громадських інститутів зокрема. У такий період постає питання про впровадження такої форми управлінської діяльності, яка б, з одного боку, служила для реалізації завдань, функцій та компетенції суб'єктів з владними повноваженнями, а з іншого – відображала активізацію участі в процесі управління суспільних інститутів. Як вбачається, цим вимогам відповідає така форма управління, як адміністративний договір.

Адміністративний договір як форма управління набуває все більшого значення та знайшла своє місце серед інших правових форм управління. Останнім часом його почали відносити до основних форм управління. Таку тенденцію можна пояснити тим, що застосування адміністративного договору дозволяє досягти доволі високого ступеня упорядкування адміністративно-правових відносин при таких стрімких та непередбачуваних змінах, які відбуваються в країні у зв'язку з проведенням реформ у різних сферах суспільного життя.

Досліджуючи таке неоднозначне правове явище, як адміністративний договір, необхідно відзначити його таку саму багатопланову роль у праві.